

R i c a r d o

Z A

P i g l i a

I D O U

HOST

El camino de Ida

Copyright © Heirs of Ricardo Piglia,

c/o Schavelzon Graham Agencia Literaria

www.schavelzongraham.com

First published in 2013 by Anagrama in Barcelona

Cover picture by HeyWorld / Shutterstock.com

Translation © Veronika Štefanová, 2021

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2021

(elektronické vydání)

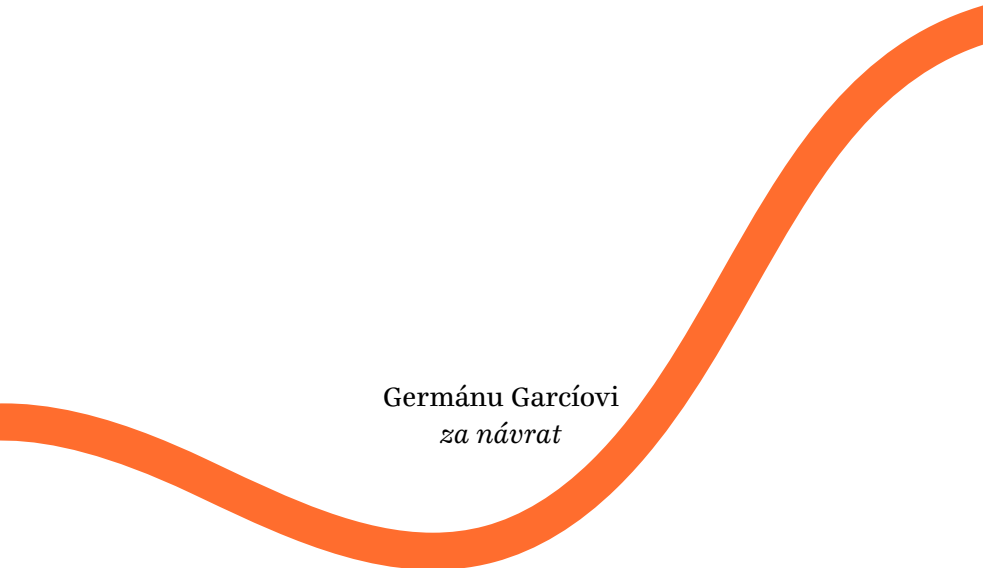
Obra editada en el marco del Programa “Sur” de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina

Dílo bylo publikováno v rámci podpůrného programu pro překlady „Sur“ Ministerstva zahraničních věcí a církevních záležitostí Argentinské republiky

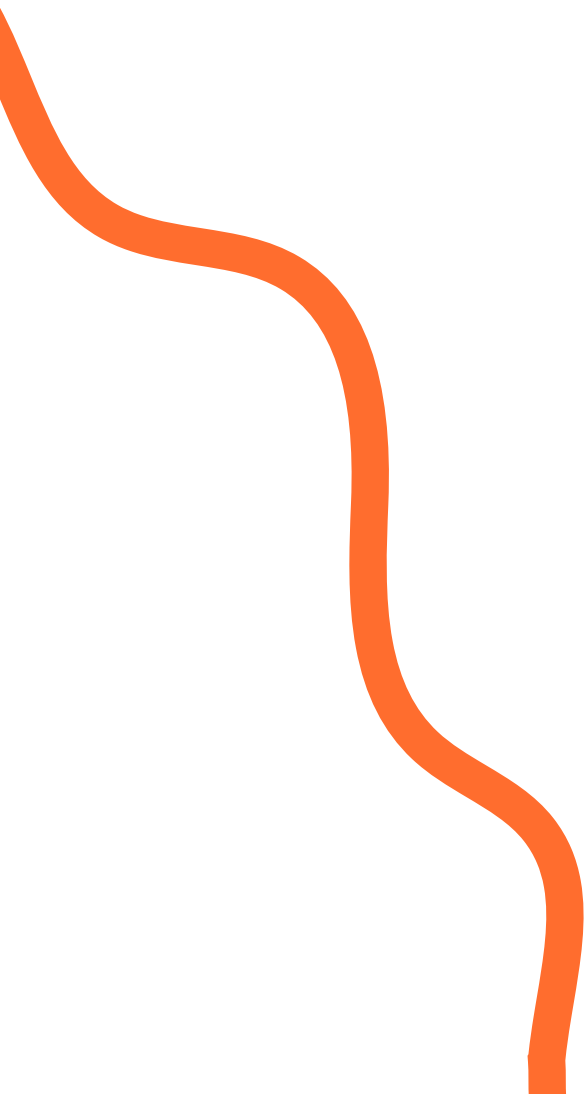
ISBN 978-80-275-1001-6 (PDF)

ISBN 978-80-275-1002-3 (ePUB)

ISBN 978-80-275-1003-0 (MobiPocket)

Germánu Garcíovi
za návrat

Je nesmírné to opuštěné bohatství.

EDGAR BAYLEY

I. NEHODA

První kapitola

1

V té době jsem žil několik životů, pohyboval jsem se v nezávislých oblastech: v prostředí přátel, lásky, alkoholu, politiky, psů, barů a nočních procházek. Psal jsem scénáře, podle nichž nikdo nenatáčel, překládal jsem jednu detektivku za druhou a všechny mi připadaly stejné, sepisoval jsem suchopárné knihy o filozofii (nebo psychoanalýze!), pod které se pak podepisovali jiní. Byl jsem ztracený, odpojený sám od sebe, až jsem nakonec — náhodou, zničehonic, nečekaně — skončil jako profesor ve Spojených státech, kde jsem se zapletl do událostí, o kterých teď chci vyprávět.

Dostal jsem nabídku strávit jeden semestr jako *visiting professor* na prestižní Taylorově univerzitě; odpadl jim jeden kandidát a vzpomněli si na mě, protože už mě znali; napsali mi, domluvili jsme se, určili jsme datum, ale pak jsem se začal vykrucovat a celou tu věc oddalovat — nechtěl jsem na půl roku uvíznout v pustině. Až jsem jednoho dne v polovině prosince dostal zprávu od Idy Brownové, napsanou ve stylu starých spěšných telegramů: *Vše připraveno. Pošlete syllabus.*

Čekáme Vás přílet. Toho večera bylo velké horko, a tak jsem se osprchoval, vytáhl z ledničky pivo a posadil se do skládacího křesílka u okna. Město venku bylo roz-pitou masou vzdálených světél a nesourodých zvuků.

Rozešel jsem se se svou druhou ženou a bydlel jsem sám v bytě ve čtvrti Almagro, půjčeném od jednoho kamaráda. Nic jsem nevydal už tak dlouho, že když jsem jednou večer u východu z kina nezávazně oslovil jakousi blondýnku a ona zjistila, kdo jsem, podivila se, protože si myslela, že jsem po smrti. („Slyšela jsem, že jste zemřel v Barceloně.“)

Pracoval jsem na knize o době, kterou W. H. Hudson strávil v Argentině, ale uvízl jsem na mrtvém bodě; byl jsem unavený, apatie mi bránila pohnout se z místa a už několik týdnů jsem nic neudělal, až mi jednou ráno zavolala Ida. Kde vězím, že mě nikdo nemůže najít? Do začátku výuky zbývá jen měsíc, nejvyšší čas, abych dorazil. Všichni mě očekávají, přeháněla.

Vrátil jsem kamarádovi klíče od bytu, uložil jsem svoje věci do dlouhodobé úschovy a odletěl. Strávil jsem týden v New Yorku a v půli ledna jsem se vlakem společnosti New Jersey Transit přemístil do poklidného městečka, kde sídlila Taylorova univerzita. Ida na nádraží samozřejmě nebyla, ale poslala dva studenty, kteří na mě čekali na nástupišti s cedulí, na níž bylo červenými písmeny chybně napsáno mé jméno.

Krátce předtím nasněžilo a parkoviště se proměnilo v bílou poušť s auty ponořenými v ledové mlze. Nastoupili jsme do vozu, a přestože bylo teprve odpoledne, vyjeli jsme krokem, vedeni žlutou září dálkových světél.

Nakonec jsme dorazili k domu na Markham Road ne- daleko kampusu. Univerzita ho pro mě pronajala od jednoho profesora filozofie, jenž trávil rok tvůrčího volna v Německu. Studenti Mike a John III. (které jsem měl znovu potkat na svých hodinách) mi čile a mlčky pomohli vyložit zavazadla, dali mi několik praktických doporučení, otevřeli vrata garáže, aby mi ukázali toyotu profesora Huberta, jejíž používání bylo zahrnuto v nájmu, předvedli mi, jak funguje topení, a napsali mi telefonní číslo, kdybych začínal mrznout („v případě nouze zavolejte Public Safety“).

Městečko bylo nádherné a působilo jako z jiného světa, přestože leželo pouhých šedesát kilometrů od New Yorku. Rezidence s velkými okny obklopené rozlehlými zahradami, ulice osázené stromy, naprostý klid. Bylo to jako pobývat v přepychové psychiatrické léčebně, což jsem v té době přesně potřeboval. Nikde nebyly mříže, vrátnice ani vysoké zdi. Američané si stavějí hradby jiného druhu. Zdálo se, že nebezpečný život se odehrává daleko odtud, na druhé straně lesů a jezer, v Trentonu, New Brunswicku, ve vypálených domech na předměstích New Jersey.

První večer jsem zůstal dlouho vzhůru, prozkou- mával jsem pokoje a okny pozoroval měsíční krajinu sousedních zahrad. Dům byl pohodlný, ale vracel se mi divný pocit nepatřičnosti z toho, že už zase obývám domov někoho jiného. Obrazy na zdech, dekorativní předměty na krbové rímse, oblečení pečlivě uložené v igelitových pytlích, cítil jsem se spíš jako voyeur než vetřelec. Stěny pracovny v horním patře byly obestaveny

knihovny s filozofickými knihami, a když jsem si je prohlížel, pomyslel jsem si, že jsou ty svazky stvořeny z oné hutné materie, která mi vždy dovoľovala izolovat se od přítomnosti a uniknout realitě.

V kuchyňských skřínkách jsem objevil mexické omáčky, exotické koření, skleničky se sušenými houbami a rajčaty, lahve oleje a sklenice se zavařeninou, jako by byl dům připravený na dlouhé obléhání. Jídlo v konzervách a filozofické knihy, co víc si mohl člověk přát? Ohřál jsem si rajskou polévku Campbell, otevřel si plechovku sardinek, rozpekl mražený chleba a načal lahev *chenin blanc*. Potom jsem si uvařil kávu a uvelebený na gauči v obývacím pokoji jsem se díval na televizi. Když přijedu na nové místo, dělám to tak vždycky. Televize je všude stejná, je to jediný prvek skutečnosti, který odolává všem změnám. Na stanici ESPN vítězili Lakers nad Celtics, na News se bodře usmíval Bill Clinton, v reklamě na hondu se auto potápělo do moře a na HBO dávali můj oblíbený film *Posedlá* od Curtise Bernhardta. Joan Crawfordová se uprostřed noci objeví v jedné čtvrti Los Angeles, aniž ví, kdo je, nebo si pamatuje cokoli ze své minulosti, a pohybuje se podivně osvětlenými ulicemi, jako by bloudila v prázdném akváriu.

Nejspíš jsem si zdříml, protože mě probudil telefon. Byla skoro půlnoc. Někdo, kdo znal moje jméno a neustále mě oslovoval „pane profesore“, mi nabídl, že mi prodá kokain. Bylo to celé tak neslýchané, že se mi to určitě nezdálo. Překvapeně jsem zavěsil. Mohl to být nějaký vtipálek, nějaký blbec nebo agent DEA, který sleduje soukromý život akademických pracovníků Ivy League. Odkud znal moje příjmení?

Upřímně řečeno mě ten telefonát dost rozhodil. Občas bývám nervózní. Asi jako všichni. Blesklo mi hlavou, že mě zvenku někdo pozoruje, a pozhasínal jsem světla. Na zahradě i na ulici bylo přitímní, listí na stromech se třepotalo ve větru; po straně, za dřevěným plotem, byl vidět osvětlený sousední dům, kde v obývacím pokoji drobná žena v teplákové soupravě cvičila taiči, pomalu a klidně, jako by se vznášela nocí.

2

Následujícího dne jsem zašel na fakultu, seznámil jsem se se sekretářkami a s některými kolegy, ale o podivném nočním hovoru jsem nikomu neřekl. Nechal jsem se vyfotit, podepsal jsem papíry, dali mi průkazku do knihovny a nastěhoval jsem se do prosluněné kanceláře ve třetím patře katedry s výhledem na kamenné cestičky a novogotické budovy kampusu. Začínal semestr, studenti přijížděli s batohy a kufry na kolečkách. Na širokých, ledově bílých cestách osvětlených lednovým sluncem panoval veselý ruch.

Idu Brownovou jsem našel v profesorském salonku a zašli jsme společně na oběd do Ferry House. Viděli jsme se, když jsem tu byl před třemi lety, ale zatímco se mnou to šlo od té doby z kopce, ona naopak vypadala ještě lépe než tehdy. V elegantním manšestrovém saku, se rty nalíčenými karmínovou rtěnkou, štíhlou postavou a s jízlivým a škodolibým výrazem působila distingovaně. („Vítej na hřbitově, kam spisovatelé přicházejí zemřít.“)

Ida byla hvězdou akademického světa. Napsala disertační práci, která poslala veškerý výzkum o slavném autorovi *Olivera Twista* na dvacet let k ledu. Její plat byl státním tajemstvím, říkalo se, že jí ho každých šest měsíců zvyšují a že její jedinou podmínkou je, aby dostávala o sto dolarů víc než nejlépe placený chlap (ona jim tak neříkala) v její profesi. Žila sama, nikdy se nevdala, nechtěla mít děti, byla neustále obklopená studenty, v kteroukoli noční hodinu jste v její kanceláři mohli vidět světlo a představovat si jemné šumění počítače, na kterém sepisovala své výbušné teze o politice a kultuře. Mohli jste si také představovat, jak se pobaveně chichotá při pomyšlení na skandál, který její hypotézy mezi kolegy vyvolají. Říkalo se o ní, že je snob, že mění teorii každých pět let a že každá její kniha je jiná než ta předchozí, protože odráží současnou módu, ale všichni Idě záviděli její inteligenci a výkonnost.

Jen co jsme se posadili ke stolu, zasnětila mě do situace na katedře moderní kultury a filmové vědy, kterou pomáhala založit. Filmovou vědu zahrnula proto, že studenti sice možná nečtou romány, nechodí na operu, neposlouchají rock nebo nejeví zájem o konceptuální umění, ale na filmy se budou dívat vždycky.

Byla přímá a stavěla se k věcem čelem, uměla bojovat a přemýšlet. („Ta dvě slovesa k sobě patří.“) Umíněně vedla válku na život a na smrt proti derričovským buňkám, které ovládaly katedry literárních studií na východě USA, a především proti ústřednímu výboru dekonstrukce na Yaleově univerzitě. Nekritizovala je z pozic obhájců kánonu jako Harold Bloom nebo George Steiner („kýčovití estétové z časopisů pro

vzdělanou střední třídu“), nýbrž na ně útočila zleva, zaštitěná dlouhou tradicí marxistických historiků. („Ale říct marxistický historik je pleonasmus, stejně jako říct americká kinematografie.“)

Pracovala pro elitu i proti ní, nenáviděla ty, kdo tvořili její profesní okruh. Neměla široké publikum, četli ji jen odborníci, ale ovlivňovala menšinu, která šíří extrémní hypotézy, přetváří je, popularizuje a o pár let později je proměňuje v informace pro masmédiá.

Četla moje knihy a znala moje projekty. Chtěla, abych vedl seminář o Hudsonovi. „Potřebuju tvůj pohled na věc,“ řekla s unaveným úsměvem, jako by ten pohled zas tak důležitý nebyl. Řekla, že ona sama se zabývá vztahem mezi Hudsonem a Conradem, a dala tak najevo, že tohle je její území, na které mi nepřisluší vstupovat. (Nevěří na osobní vlastnictví, říkalo se o ní, pokud se to ovšem netýká její oblasti výzkumu.)

Nakladatel Edward Gardner, který objevil Conrada, vydal také Hudsonovy knihy. Takto se oba spisovatelé seznámili a spřátelili; byli to nejlepší angličtí prozaici konce devatenáctého století a oba se narodili ve vzdálených a exotických zemích. Ida se zajímala o tradici těch, kteří se stavěli proti kapitalismu z archaických a preindustriálních pozic. Ruští narodníci, *beat generation*, *hippies* a po nich ekologičtí aktivisté převzali mýtus přirozeného a pospolitého života na venkově. Hudson podle Idy k této napůl adolescentní utopii přidal zájem o zvířata. Jeho knihy jsou plné psích a kočičích hřbitovů v luxusních čtvrtích, řekla, zatímco bezdomovci umírají na ulici zimou. Podle ní literární boj proti důsledkům průmyslového kapitalismu

přežily jediné Tolkienovy příběhy pro děti. Ale co vlastně mám já v úmyslu dělat ve svých hodinách? Vysvětlil jsem jí plán svého semináře a hovor se ubíral bez větších zádrhelů tímto směrem. Byla tak krásná a tak inteligentní, že působila trochu uměle, jako by se snažila svoje kouzlo tlumit nebo ho považovala za vadu.

Dojedli jsme a vydali se po Witherspoon Street směrem k Nassau Street. Sníh začal na slunci tát a my opatrně našlapovali na namrzlých chodnících. Budu mít několik dní volna na zabydlení, kdybych cokoli potřeboval, mám jí dát vědět. O administrativní záležitosti se mohou postarat sekretářky, studenti už se na můj kurz moc těší. Doufá, že se budu ve své pracovně ve třetím patře cítit pohodlně. Když jsme se loučili na nároží proti kampusu, položila mi ruku na paži a s úsměvem řekla:

„Na podzim jsem vždycky nažhavená.“

Zůstal jsem zkoprnělý, zmatený. Podívala se na mě se zvláštním výrazem, chvílku počkala, jestli něco řeknu, a pak rázným krokem odešla. Možná neřekla to, co se mi zdálo (*In the fall I'm always hot.*), možná řekla *Padám vždy jako jestřáb*. Možná to nebylo *hot*, ale *hawk*. Podzim by znamenal podzimní semestr, ale právě začínal ten jarní. A vím, že *hot* je slangově *speed* a *fall* znamená v harlemském dialektu dobu strávenou ve vězení. Když člověk mluví se ženou v cizím jazyce, významy se rozbují. To bylo další znamení nesouladu, který se měl v následujících dnech dál prohlubovat. Jsem posedlý jazykem, je to moje nemoc z povolání, mám sluch vycvičený Trubeckého fonetikou a vždycky slyším víc, než bych měl, někdy se zamyslím nad

anakoluty nebo přívlastky neshodnými a pak mi uniká smysl vět. Stává se mi to, když jsem na cestě, když jsem nevyspalý, když jsem opilý a také když jsem zamilovaný. (Nebo by bylo gramaticky správnější říct: děje se mi to, když cestuji, když padám únavou a když se mi líbí nějaká žena?)

Následující týdny byly takových podivných situací plné. Angličtina mě zneklidňovala, protože dělám chyby častěji, než je mi milé, a těmto mýlkám přisuzuji výhrušný význam, který pro mě slova občas mají. *Down the street there are pizza huts to go to and the pavement is nice, bluish slate gray.* Nedokázal jsem myslet v angličtině, okamžitě jsem začínal překládat. *Na konci ulice je pizzeria a asfalt (dlažba) se v namodralém světle pěkně leskne.*

Můj vnější život plynul klidně a jednotvárně. Nakupoval jsem v supermarketu Davidson's, doma jsem si uvařil nebo jsem se šel najíst do profesorského klubu naproti zahradám Prospect House. Často jsem se v toyotě profesora Huberta vydával po okolních městečkách, starobyklých zapadákověch se stopami bitev za nezávislost nebo kruté americké občanské války. Někdy jsem se procházel po břehu Delawarského kanálu, který v devatenáctém století spojoval Filadelfii s New Yorkem a tvořil hlavní obchodní cestu. Vykopali ho irští přistěhovalci a měl složitý systém zdymadel a hrází, ale nyní byl mimo provoz a jeho břehy se proměnily v promenádu osázenou stromy, s luxusními domy na úbočích nad klidnými vodami. V tomto ročním období byl kanál zamrzlý a děti ve žlutých bundách

a červených čepicích se po průzračném povrchu proháněly na bruslích a saních jako ptáci.

Další z mých činností bylo pozorování mé sousedky. Za mých osamělých rán byla jediným obrazem klidu. Drobná postava, která pečovala o květiny v malé soukromé zahrádce uprostřed mrtvé země. Ze svého potmělého pokoje v patře jsem viděl, jak každé ráno schází do zahrady, opatrně našlapuje po sněhu a potom nadzvedává žlutou plachtu chránící skleníkové květiny, jež pěstovala na závětrné straně u kamenné zdi. Snažila se, aby výhonky přečkaly mrazy, nedostatek slunce a ničivý zimní vítr. Myslím, že k těm rostlinám mluvila, jako nějaká jemná a neznámá hudba ke mně doléhalo uklidňující mumlání ve zvláštním jazyce. Někdy se mi zdálo, že ji slyším pískat, je neobvyklé, aby ženy pískaly, ale jednoho rána jsem rozpoznal, že si pohvizduje Muserského *Obrázky z výstavy*. Skutečnost má v pozadí hudbu a v tomto případě se ruská melodie — celkem lehkovážná — velmi hodila k prostředí i mému duševnímu stavu.

3

Hudsona jsem během svého života přečetl několikrát, a dokonce jsem kdysi navštívil statek Los Veinticinco Ombúes, kde se narodil. Nacházel se nedaleko mého domu v Adrogué. Jel jsem na kole až na třicátý sedmý kilometr, pak jsem se dal pěšinou mezi stromy a dojel k ranči uprostřed polí. Zamlada všichni tíhneme k přírodě a Hudson — jako tolik jiných spisovatelů, kteří se

pocity z dětství zaobírají — si tuto náklonnost uchoval po celý život. O mnoho let později, roku 1918, strávil šest týdnů léčbou v jednom přímořském domě v Anglii a zažil tam cosi jako dlouhotrvající zjevení, které mu umožnilo se „zázračnou“ jasností znovu prožít šťastné dny raného dětství v pampě. Podepřen polštáři a vybaven tužkou a podložkou psal bez přestávky, ve stavu hořečnatého štěstí, *Far Away And Long Ago*, úžasný vlastní životopis. Tento vztah mezi nemocí a vzpomínkou má v sobě něco z Proustovy mimovolné paměti, ale — jak upozorňoval sám Hudson — „nešlo o stav myslí známý většině lidí, kdy barva nebo zvuk, nebo ještě častěji vůně květiny, spojené s naším dětstvím, náhle tak silně oživí minulost, že před námi vyvstane téměř jako přelud“. Jednalo se spíš o jakési osvícení, jako kdyby se znovu ocitl na známých místech a mohl jasně vidět prožité dny. Próza, která z těchto vzpomínek vznikla, je jedním z nejpamětihodnějších okamžiků literatury psané v anglickém jazyce a paradoxně také jedním z výrazných počínů bezbarvé literatury argentinské.

Možná tak psal, protože se mu angličtina mísila se španělštinou jeho dětství; v jeho rukopisech se často objevují nejistota a chyby, které odhalují, jak málo byl Hudson sžitý s jazykem, v němž psal. Jeden jeho životopisec vzpomíná, že se občas zastavil při hledání slova, které mu unikalo, a okamžitě se uchyloval k náhradě ve španělštině, aby mohl pokračovat dál. Jazyk svého dětství měl při psaní vždy po ruce a byl zdrojem, v němž přežívaly ztracené hlasy. Psal anglicky, ale se španělským slovosledem a v jemném rytmu pouštní slovesnosti laplatských plání.

Roku 1846 Hudsonovi opustili Los Veinticinco Ombúes a vydali se do Chascomúsu, kde si otec pronajal farmu. Cesty byly v té době téměř nesjízdné a není těžké si představit obtížnost přesunu trvajících tři dny. Vyzábrali jednoho pondělního rána na volském povoze po sotva znatelné stezce vedoucí k jihu. Pod plachtou cestovali rodiče s malými dětmi a trochou věcí, protože prádlo, psi, nádobí a knihy jely člunem po řece. Skřípající a kymácející se vůz pomalu postupoval širokou plání po vojenské stezce. Na kříži povozu se houpala lampa a vpředu nebylo vidět nic než noc.

Po setmění jsem odcházel z knihovny a vracel se po Nassau Street pěšky domů. Často jsem se vpůli cesty zastavil na večeri v rybí restauraci Blue Point. Na jejím parkovišti stával žebřák. Měl ceduli s nápisem *Jsem z Orionu* a na sobě bílý přšiplášť dopnutý až ke krku. Zdátky vypadal jako doktor nebo vědec v laboratoři. Občas jsem se u něj zastavil na kus řeči. Napsal, že je z Orionu, kdyby se snad objevil někdo, kdo je také z Orionu. Potřeboval společnost, ale ne jakoukoli. „Pouze osoby z Orionu, monsieur,“ řekl mi. Myslí si, že jsem Francouz, a já mu to nevyvracel, abych naše rozmluvy nenarušil. Po chvíli zmlkl, lehl si pod přístřešek a usnul.

Doma jsem třídil poznámky, které jsem si udělal v knihovně, a trávil večer prací. Uvařil jsem si čaj, poslouchal jsem rádio a snažil se zadržet příští ráno.

Hudson s nostalgií vzpomínal na dobu, kdy byl vojákem v národní gardě a roku 1854 se účastnil cvičení a manévřů u řeky Colorado v Patagonii. „Ve vojenské jednotce jsem se hodně naučil o životě gauča-vojáka,

bez žen a odpočinku, a od indiánů jsem se naučil spát na koňském hřbetu.“

Hudsonův román *A Crystal Age* přenáší tuto drsnou asketickou představu do světa v daleké budoucnosti. „Ústřední myšlenkou mého románu je sexuální vášeň,“ napsal Hudson v jednom dopise, „myšlenka, že svět nedojde odpočinku ani věčného míru, dokud tato zběsilost nevyhasne. Je možné, že se morálně a duchovně vyvíjíme, ale zjišťuji, že prudká sexuální posedlost, která nás sužuje, se nemění ani nezmiňuje. Planeme dnes se stejnou silou jako před deseti tisíci lety. Můžeme očekávat dobu, kdy přestane existovat chudoba, ale konce prostituce se nedočkáme nikdy.“

4

Také já jsem žil v průzračném světě a přitahován jakousi klášterní katexí jsem se snažil dodržovat pevný řád, ačkoli jsem byl čím dál neklidnější. Byl jsem často rozrušený, což mělo podivné následky. Nedokázal jsem usnout a za takových bezesných nocí jsem pak vycházel ven. Městečko působilo opuštěně a já pronikal do setmělých čtvrtí jako přízrak. Viděl jsem domy v noční temnotě, neoplocené zahrady; slyšel jsem hučení větru mezi stromy a někdy jsem zaslechl hlasy a nejasné zvuky. Dokonce mě napadalo, že ony probdělé noci, kdy chodím prázdnými ulicemi, jsou ve skutečnosti sny, a opravdu jsem se ráno probouzel vyčerpaný a v nejistotě, zda jsem nestrávil noc převrácením v posteli, aniž jsem opustil pokoj.

Z těchto stavů jsem vycházel napůl oslněný, jako když se člověk příliš dlouho dívá do světla lampy. Vstával jsem se zvláštním pocitem jasnozřivosti a živě jsem si vzpomínal na některé jednotlivosti — přetržený řetěz na chodníku, mrtvého ptáka. Byl to opak amnézie: obrazy byly v mé paměti zachyceny s ostroší fotografie.

Možná šlo o důsledek úzkosti nebo nespavosti, ale já jsem tyto příznaky tajil. Pouze můj lékař v Buenos Aires věděl, co se se mnou děje, a také mi doporučoval, abych neodjížděl, ale já jsem to odmítl. Byl jsem si jistý, že život v ústraní kampusu mě vyléčí. Není nic lepšího než poklidné městečko plné stromů.

„Není nic horšího,“ přerušil mě doktor Ahrest a podal mi recept. Byl to zkušený klinik a laskavý člověk, který nikdy neztrácel klid. Podle Ahresta trpím zvláštní chorobou, které říkal *arborescentní krystalizace*. Je způsobena únavou a přemírou alkoholu. Náhle mě přepadaly drobné výpadky paměti. Snad to bylo mým onemocněním nebo možná pocitem bloudění, který se na místě, kde jsem již před lety byl a na něž jsem si jen matně vzpomínal, ještě prohluboval.

Když jsem se cítil příliš uzavřený, unikal jsem do New Yorku a strávil pár dní uprostřed městských davů, aniž jsem někomu zavolaal nebo se s někým sešel, navštěvoval jsem anonymní místa a vyhýbal se Central Parku a příliš otevřeným prostorům. V MacDougall Street jsem objevil kavárnu Renzi's a spřátelil se s majitelem, ale nedokázal mi říct, proč se tak kavárna jmenuje. Ubytoval jsem se v Leo House, katolickém penzionu vedeném jeptiškami. Bývala to ubytovna pro příbuzné, kteří navštěvovali pacienty v blízké

nemocnici, ale teď to byl hotýlek otevřený veřejnosti, kde měli přednost kněží a seminaristé. Vídal jsem je při snídani, důstojné celibátníky, jak se všemu smějí jako děti a s úmyslně soustředěným výrazem čtou své náboženské knihy.

Odtamtud jsem se vydával, jako tolikrát za noci v Buenos Aires, hledat dobrodružství. Procházel jsem se po Village nebo Chelsea, krácel ledovými ulicemi a díval se na dívky v dlouhých nepromokavých kabátech a kozačkách na vysokých podpatcích. Stárl jsem, už jsem překročil padesátku a pro ženy jsem začínal být neviditelný. Možná proto jsem se jednoho večera rozhodl zavolat Elizabeth Wustrinové, která před lety vydala ve svém malém nakladatelství mé povídky. Při mé první cestě do New Yorku před třemi roky jsme spolu několikrát spali.

Byla drobná a velmi činorodá, mulatka tmavé pleti. Ve skutečnosti ji vychoval pár německých přistěhovalců, protože její matka — černoška (*afroamerican*, říkala ona) — ji dala k adopci. Nikdy svou matku neviděla a neměla možnost ji poznat, protože ta žena učinila všechna zákonná opatření, aby nemohla být identifikována. Nakonec si Elizabeth najala detektivku, aby její matku našel, ale když ji v San Luis objevil, nedokázala se Elizabeth odhodlat za ní jet. Ta žena si změnila jméno, žila v centru města a pracovala v módním časopise. S matkou se sice Elizabeth nesetkala, ale spřátelila se s oním detektivem a jednoho odpoledne jsme ho spolu šli navštívit. Jmenoval se Ralph Parker, byl z Ace Agency a bydlel poblíž Washington Square. Dole za vchodovými dveřmi byl hlídač, detektor kovů

a kamery. Parker na nás čekal nahoře u výtahu. Mohlo mu být kolem čtyřiceti, tmavé brýle, liščí obličej. Jeho byt byl skoro prázdný, měl vysoké stropy a velká okna s výhledem na město. A na velkém psacím stole čtyři počítače postavené do půlkruhu, stále zapnuté, s otevřenými soubory a internetovými stránkami. Bylo to poprvé, kdy jsem viděl internetový okruh se speciálním vyhledávačem WebCrawler, který se v té době právě objevil. Prohlížeč propojoval soubory, se kterými Parker pracoval, a informace mu přicházely okamžitě. *My private eyes* už ani nevycházíme z domu, řekl. Všechno, co hledáme, je tady. Jedna obrazovka byla napojená na nějaký hangár na molu, a když se pohnulo kurzorem, bylo možné vstoupit do budovy, pozorovat několik mužů sedících u stolu a poslouchat, co říkají. Parker vypnul zvuk a nechal jen obraz, který se odvíjel jakoby ve snu. Muži se smáli a pili pivo a v jednu chvíli se mi zdálo, že jsem zahlédl zbraň. Taky už neexistují soukromí detektivové v pravém slova smyslu, řekl potom, soukromě nikdo zločiny nevyšetřuje. Tak to funguje ve filmech a seriálech, ale ne v životě. Skutečný svět je ponurý, psychotický, korporátní a nelogický. Když jsi sám a na ulici, přežiješ dva dny, usmál se Parker. Kouřil jeden joint za druhým a popíjel *ginger ale*. Ace Agency byla organizace s mnoha přidruženými, ale nezávislými členy. Pracovali s informátory, policií, najímali narkomany, děvky, teplouše a vojáky, infiltrovali se, lovili ve smečkách. Nikdo z nich neznal ostatní agenty, všichni spolu komunikovali přes internet. Radši neznat osobně ty, se kterými pracuješ, v týhle branži je moc špatnejch lidí. *Private shit*.

Vyšetřoval smrt tří černých vojáků z pěchotního praporu ve válce v Zálivu, kde většina důstojníků a poddůstojníků pocházela z Texasu. K vyšetřování si ho najalo uskupení rodinných příslušníků afroamerických vojáků. Byl si jistý, že byli zavražděni. Čistý rasismus. Zabili je pro zábavu. Agentura zkontaktovala několik vojáků, kteří zůstali v Kuvajtu, a ti měli případ objasnit. Já jenom zpracovávám informace, řekl. Jestli se mu to podaří prokázat, půjdou k soudu a důkazy předá advokátům. Ukázal nám fotku duny v irácké poušti se třemi mladými černými vojáky v bojové výstroji.

Potom jsme šli na večeri do čínské restaurace. Parker mi dále objasňoval pravdu o svém povolání. Roku 1846 byla v Bostonu otevřena první detektivní kancelář zaměřená na průmyslovou špionáž a kontrolu stávkujících dělníků. („Pronásledování jedince v každém okamžiku a na všech místech za účelem zastrašení a tajné dohlížení na vznikající odborové organizace patřily k jejím běžným činnostem.“) Parker si pěstoval jakýsi romantický cynismus, jako kdyby byl jediný, kdo odhalil, že svět je nehostinná bažina. Světlem v temnotě se zdála být Marion, jeho bývalka, která ho jednoho dne opustila a již se neúspěšně pokoušel znovu získat. Pracovala v knihkupectví, a když se Parker dozvěděl, že jsem spisovatel (nebo že jsem jím aspoň býval), trval na tom, že za ní musíme zajít. Zavolal jí — přičemž přecházel sem tam po čínské restauraci —, aby jí řekl, že přijdeme a že se se mnou určitě musí seznámit, protože jsem se kdysi přátelil s Borgesem. Vydali jsme se do obchodu Labyrinth v horní části 110. ulice ve čtvrti Columbia University. A knihkupectví skutečně mělo

na průčelí vyrytou Borgesovu větu o labyrintech, ale na jeho policích žádná Borgesova kniha nebyla. Ta dívka byla velmi atraktivní, vysoká a klidná zrzka, která o Parkerovi mluvila, jako kdyby tam vůbec nebyl. Žili spolu několik měsíců, ale odešla od něj, protože měla plné zuby jeho žárlivosti a hrubosti, a Parker ji teď nechával sledovat jedním ze svých špehů. Dozvěděl se tak, že chodí s jedním ženatým mužem. Parker byl neustále v pohybu, skákal ženě do řeči a snažil se ji přesvědčit, aby s námi zašla na skleničku do hotelu Algonquin, ale ona to rázně odmítala argumenty pronášenými s krajní opatrností, jako by musela přesvědčovat blázna, který právě vyšel z léčebny. Nakonec jsme s Elizabeth odešli, zatímco Parker tam zůstal, dál listoval v knihách a zřejmě čekal, až dívka skončí pracovní doba.

Podle Elizabeth byl skvělý detektiv, ale jeho osobní život byl chaos. Věděl toho o všech příliš na to, aby se dokázal zbavit podezíravosti a nedůvěry ke všem a všemu. Měl jsem pocit, že i ona měla s detektivem plotky a že ji také nechával sledovat. Další potíž je v tom, řekla, jako by mi četla myšlenky, že chodí ozbrojený a je dost násilnický. Doprovodil jsem ji až ke dveřím jejího bytu, a přestože mě zvala dál, nechtěl jsem se zdržet a zamířil jsem na nádraží Port Authority, abych stihl autobus přes New Jersey, který v městečku zastavoval.

Dorazil jsem po půlnoci, všechno bylo opuštěné a tmavé, jen zaparkovaná auta naznačovala, že ono místo není neobydlené. Ve schránce jsem našel poštu, ale nebylo to nic důležitého, jen nezaplacené složenky a reklamní letáky. Od vchodových dveří jsem zahlédl sousedku, jak vychází z *laundry*, kde si byla vyprat

prádlo. Ona taky nemůže v noci spát, řekla. Nejspíš si myslela, že jsem byl venku, abych zahnal nespavost. Mluvila anglicky s lehkým evropským přízvukem a pověděla mi, že je Ruska, profesorka slovanských literatur v důchodu, její manžel zemřel před dvěma lety. Když budu chtít, můžu k ní přijít na čaj a popovídáme si. Byla to starší žena, malá, hbitá, energická; měla jemné rysy a pronikavé světlé oči. Patřila k ženám, které jsou krásné v kterémkoli věku a uchovávají si zvláštní škodolibý výraz. Mluvila tak živě a duchaplně, že vůbec nepůsobila staře, spíš připomínala herečku, která ztvárňuje roli dámy v letech. („Ženy v mém věku nestárnou, drahoušku, pouze přicházejí o rozum,“ řekla mi jednou.)